

Postanowienie z dnia 3 września 1997 r.

III KKO 5/97

Nie jest dopuszczalne sporządzenia aktu urodzenia dziecka w zwykłym trybie postępowania przewidzianego w przepisach prawa o aktach stanu cywilnego, jeżeli osoba zgłaszająca urodzenie dziecka w urzędzie stanu cywilnego po upływie znacznego okresu nie jest w stanie przedstawić zaświadczenia lekarskiego. W tej sytuacji właściwym do ustalenia treści aktu urodzenia jest sąd w postępowaniu nieprocesowym.

Przewodniczący SSN: Andrzej Wróbel, Sędziowie SN: Adam Józefowicz (sprawozdawca), Janusz Łętowski, przedstawiciel Ministerstwa Sprawiedliwości sędzia Tadeusz Szóstakowski, przedstawiciel Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji Stanisław Pikulski.

Kolegium Kompetencyjne przy Sądzie Najwyższym, przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Włodzimierza Skoniecznego, po rozpoznaniu w dniu 3 września 1997 r. na posiedzeniu jawnym sprawy z wniosku Zofii Danuty W. o rozstrzygnięcie sporu kompetencyjnego o właściwość między Sądem Rejonowym w S. a Kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego w S. o sporządzenie aktu urodzenia.

p o s t a n o w i ł:

uznać, że właściwy do ustalenia treści aktu urodzenia Adriana W. jest Sąd Rejonowy w S.

U z a s a d n i e n i e

Zofia Danuta W. wystąpiła za pośrednictwem Ministra Sprawiedliwości do Kolegium Kompetencyjnego przy Sądzie Najwyższym o rozstrzygnięcie negatywnego sporu kompetencyjnego między sądem powszechnym i organem administracji państwowej w sprawie sporządzenia aktu urodzenia jej dziecka.

Urząd Wojewódzki w Suwałkach przy piśmie z dnia 22 kwietnia 1997 r. nadesłał kopię decyzji Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w S. z dnia 21 lutego 1997 r.

[...] odmawiającej sporządzenia aktu urodzenia Adriana W., urodzonego 8 listopada 1993 r. w S.

W uzasadnieniu swej decyzji Kierownik USC podał, że matka dziecka nie przedłożyła zaświadczenia lekarskiego lub zakładu służby zdrowia wystawionego na druku "zgłoszenie urodzenia noworodka". Brak takiego dokumentu uniemożliwia sporządzenie aktu urodzenia dziecka na ogólnych zasadach, przewidzianych w art. 40 ust. 1 prawa o aktach stanu cywilnego. Z uwagi na to, że matka dziecka Zofia Danuta W. nie jest w stanie przedstawić zaświadczenia lekarskiego, ponieważ od momentu urodzenia dziecka upłynął znaczny okres czasu, nie można ustalić podstawowych elementów aktu urodzenia, takich jak: data urodzenia dziecka, godzina urodzenia i płeć. Zdaniem Kierownika USC, matka dziecka powinna w pierwszej kolejności wystąpić do sądu, zgodnie z art. 33 prawa o a.s.c. o ustalenie treści aktu urodzenia.

Zofia Danuta W. wystąpiła do Sądu Rejonowego w S. o ustalenie treści aktu urodzenia. Jednakże Sąd ten postanowieniem z dnia 24 stycznia 1997 r., [...] odrzucił wniosek. W uzasadnieniu postanowienia Sąd Rejonowy stwierdził, że według art. 32 ust. 2 prawa o a.s.c. ustala się treść aktu stanu cywilnego, jeżeli akt urodzenia lub akt małżeństwa nie został sporządzony i nie można go sporządzić w trybie przewidzianym w przepisach ustawy.

Zdaniem Sądu istnieje możliwość sporządzenia aktu w trybie zwykłym dopóki żyje jedna z osób wymienionych w art. 39 prawa o a.s.c. i może podać dane niezbędne do sporządzenia aktu urodzenia. Właściwą drogą do sporządzenia aktu jest wszczęcie postępowania administracyjnego w trybie art. 61 KPA.

Na skutek powyższego postanowienia sądowego Zofia Danuta W. wniosła odwołanie od wymienionej decyzji Kierownika U.S.C. w S. z dnia 21 lutego 1997 r.

Wojewoda S. decyzją z dnia 28 marca 1997 r. [...] uchylił zaskarżoną decyzję i umorzył postępowanie w sprawie, jako bezprzedmiotowe. W uzasadnieniu decyzji Wojewoda stwierdził, że Zofia Danuta W. w dniu 8 listopada 1993 r. urodziła dziecko płci męskiej w domu bez pomocy medycznej. Matka dziecka nie zgłaszała się z dzieckiem do lekarza po porodzie, ani później. W związku z tym matka dziecka nie ma zaświadczenia wystawionego przez lekarza ani inny zakład służby zdrowia. Zdaniem organu odwoławczego podstawowym dokumentem uprawniającym kierownika U.S.C. do sporządzenia aktu urodzenia jest w myśl art. 40 ust. 1 prawa o a.s.c. zaświadczenie lekarskie wystawione na specjalnym druku "zgłoszenie urodzenia dziecka". Brak tego dowodu uniemożliwia sporządzenie aktu urodzenia na zasadach ogólnych.

nych. Jeśli zgłaszający urodzenie dziecka nie jest w stanie przedstawić zaświadczenia lekarskiego, akt ten w myśl art. 32 ust. 2 prawa o a.s.c. ustala sąd w postępowaniu nieprocesowym. Organ II instancji uznał, że postępowanie jest bezprzedmiotowe z uwagi na to, że wyłącznie sąd powszechny jest właściwy do ustalenia treści aktu w postępowaniu nieprocesowym.

Rozpatrując sprawę Kolegium Kompetencyjne przy Sądzie Najwyższym wzięło pod uwagę co następuje:

Stosownie do przepisu art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1986 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. Nr 36, poz. 180 ze zm.) akt urodzenia sporządza się na podstawie zaświadczenia wystawionego przez lekarza lub zakład służby zdrowia. Zaświadczenie lekarskie wystawione na specjalnie w tym celu opracowanym druku, zwanym "zgłoszenie urodzenia" jest podstawowym dokumentem uprawniającym kierownika u.s.c. do sporządzenia aktu urodzenia dziecka. Brak tego dokumentu uniemożliwia kierownikowi u.s.c. sporządzenie aktu urodzenia w zwykłym trybie na zasadach ogólnych, przewidzianych w prawie o aktach stanu cywilnego. Jeżeli osoba zgłaszająca urodzenie dziecka w urzędzie stanu cywilnego po upływie znacznego okresu nie jest w stanie przedstawić zaświadczenia lekarskiego na druku w formie zgłoszenia urodzenia dziecka, to nie jest dopuszczalne sporządzenie aktu urodzenia dziecka w zwykłym trybie postępowania, przewidzianym w przepisach prawa o aktach stanu cywilnego po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego. W takiej sytuacji jest uzasadnione ustalenie treści aktu urodzenia dziecka zgodnie z art. 32 pkt 2 i art. 33 prawa o aktach stanu cywilnego wyłącznie przez sąd w postępowaniu nieprocesowym na wniosek osoby zainteresowanej lub prokuratora. Ze względu na interes społeczny w ustaleniu rzeczywistego stanu cywilnego dziecka w postępowaniu tym sąd obowiązany jest szczególnie wnikliwie ustalić dane podlegające wpisowi do aktu urodzenia, o których mowa w art. 40 ust. 2 prawa o aktach stanu cywilnego środkami dowodowymi, przewidzianymi w przepisach art. 244-309 KPC.

W niniejszej sprawie zgłoszenie urodzenia dziecka nastąpiło po upływie kilku lat bez dokumentacji lekarskiej. O fakcie tym nie był niezwłocznie powiadomiony terenowy zakład służby zdrowia w celu wystawienia zgłoszenia urodzenia dziecka. W związku z tym ustalenie treści aktu urodzenia wymaga przeprowadzenia szczególnie wnikliwego postępowania dowodowego, w którym niezbędne jest zasięgnięcie opinii

biegłego lekarza, przesłuchanie świadków zdarzenia podlegającego rejestracji stanu cywilnego, a w szczególności przesłuchanie matki dziecka i ewentualnie dopuszczenie z urzędu dowodu z grupowego badania krwi. Postępowanie dowodowe powinno zmierzać w niniejszej sprawie do ustalenia, czy osoba zgłaszająca urodzenie dziecka rzeczywiście je urodziła, płeć i wiek dziecka, miejsce i datę jego urodzenia oraz z uwzględnieniem dokumentów dane dotyczące rodziców dziecka. Dopiero wszechstronne wyjaśnienie sprawy, które może dokonać właściwy sąd, umożliwi prawidłowe ustalenie treści aktu urodzenia dziecka. Do przeprowadzenia tego rodzaju postępowania nie ma ustawowych kompetencji Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego.

Dlatego Kolegium Kompetencyjne przy Sądzie Najwyższym na zasadzie art. 190 KPA postanowiło, jak w sentencji.

=====